

คำแปลภาษาไทยจากเนื้อหาในภาพ (หน้า 46)

บทที่เจ็ด: การเจริญวัย (CHAPTER SEVEN: GROWING UP)

ย่อหน้า 1: ข้อมูลที่บ้านทีกไว

มีบ้านทีกไวเพียงเล็กน้อย—ที่ตามมานี้—ในชีวิตประวัติทั้งเก่าและใหม่เกี่ยวกับชีวิตของ สิทธิธะ โคตมะ นับตั้งแต่การประสูติจนถึงเวลาที่พระองค์ออกจากวัง ซึ่งเรียกว่า การออกบวชครั้งยิ่งใหญ่ (the Great Renunciation)

ย่อหน้า 2: เหตุการณ์วันแรกนาขวัญ

เมื่อเจ้าชายสิทธิธะมีพระชนมายุประมาณเจ็ดพรรษา พระบิดาได้พาพระองค์ไปสังเกตพิธี แรกนาขวัญ (state ploughing ceremony) และให้พระองค์ประทับบนโซฟาใต้ต้นหว่า (rose-apple tree) ซึ่งเป็นสถานที่ที่พระกุมารจะสามารถมองเห็นกิจกรรมต่าง ๆ ได้อย่างดี มีร่มเงาบังแดดอย่างสบาย และมีนางนมคอยดูแล

พระกุมารผู้เยาว์วัยได้ประทับนั่งขัดสมาธิในท่า ดอกบัว (lotus position) โดยวางพระหัตถ์ขวาไว้บนพระหัตถ์ซ้ายที่วางอยู่บนตัก และ ทรงบำเพ็ญสมาธิ เป็นครั้งแรก ขณะที่ทรงตั้งสมาธิอยู่กับการหายใจเข้าออก พระองค์ก็เข้าสู่ ฌาน (jhanas) ซึ่งเป็นการเพ่งสมาธิในระดับแรก

ย่อหน้า 3: ร่มเงาที่ไม่เคลื่อนคล้อย

ขณะที่พระองค์ทรงเข้าสู่สมาธิ (entrance) ดวงอาทิตย์ก็ยังคงโคจรไปทางทิศตะวันตกบนท้องฟ้า เงาของต้นไม้ทั้งหมดเคลื่อนตามดวงอาทิตย์ ยกเว้นร่มเงาของต้นหว่า ที่เจ้าชายสิทธิธะประทับนั่งอยู่ ซึ่งยังคงนิ่งอยู่กับที่ คอยปกป้องพระโพธิสัตว์ พระเจ้าสุทโธทนะผู้ทรงตระหนักรู้ว่าพระโอรสของพระองค์... (เนื้อหาถูกตัดไป)

เชิงอรรถ (Note 8):

หมายเหตุ 8: ในพระธรรมเทศนาหนึ่ง พระพุทธเจ้าได้ตรัสกับเหล่าสาวกของพระองค์ว่า ขณะที่ประทับอยู่ใต้ต้นหว่า พระองค์ทรงได้รับ "การบอกใบ้ถึงการหลุดพ้น" เป็นครั้งแรก

คำศัพท์และความรู้เพิ่มเติม:

การออกบวชครั้งยิ่งใหญ่ (the Great Renunciation): การสละราชสมบัติและออกผนวชของเจ้าชายสิทธัตถะ

ฌาน (Jhana): สภาวะของการเพ่งสมาธิที่ลึกซึ้งในพุทธศาสนา

ต้นหว่า (Rose-apple tree): ในเนื้อหาหมายถึงต้นไม้ที่เจ้าชายสิทธัตถะทรงนั่งสมาธิ ซึ่งเป็นเหตุการณ์สำคัญในวัยเยาว์ของพระองค์

คำแปลภาษาไทยจากเนื้อหาในภาพ (หน้า 47)

บทที่เจ็ด: การเจริญวัย (GROWING UP)

(ต่อจากหน้า 46: ร่มเงาที่ไม่เคลื่อนคล้อย)

... [พระเจ้าสุทโธทนะ] ทรงเป็นประจักษ์พยานในปาฏิหาริย์ และทรงตอบสนองด้วยการกราบไหว้เป็นครั้งที่สองแก่พระโอรสผู้โดดเด่นของพระองค์

ย่อหน้า 1: ตำนานการยิณฺฐ

มีตำนานอีกเรื่องหนึ่งที่เล่าถึงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นเมื่อเจ้าชายสิทธัตถะมีพระชนมายุสิบหกพรรษา เหล่าชนชั้นนักรบศากยะ ซึ่งเป็นญาติของพระองค์ ได้ ร้องเรียน ต่อพระบิดาของพระองค์ (พระเจ้าสุทโธทนะ) ว่า เจ้าชายผู้เยาว์วัยมีชีวิตที่ได้รับการปกป้องและหุ่หรามากเกินไป และทรงละเลยการฝึกฝนศิลปะการต่อสู้ที่จำเป็นสำหรับผู้ปกครองในอนาคต ทำให้พระองค์อาจไม่เหมาะสม

เจ้าชายสิทธัตถะจึง ขอให้พระบิดาจัดการแข่งขันยิณฺฐ เพื่อท้าทายชาวศากยะให้มาแข่งขันกับพระองค์

พระองค์ทรงหยิบนัณฐ "ที่ต้องใช้ความแข็งแกร่งของคนนับพัน" และเมื่อพระองค์ทรงนำวสายณฺฐ เสี่ยงของมัน "ดูจู่ฟ้าวร้ง" พระองค์ทรงแสดงความสามารถในการยิณฺฐอันน่าอัศจรรย์สิบสองครั้ง หรือตามแหล่งข้อมูลอื่น ๆ กล่าวว่า "แสดงความเชี่ยวชาญในศาสตร์การต่อสู้สิบสองแขนง"—เพื่อสร้างความชื่นชมอย่างยิ่งและความประทับใจให้แก่ชาวศากยะ (ซึ่งขัดแย้งกับคำกล่าวของพระพุทธเจ้าเอง ที่ตรัสแก่เหล่า

สาวกในพระธรรมเทศนาหนึ่งว่า ในฐานะชายหนุ่ม พระองค์ทรง "บอบบาง, บอบบางอย่างยิ่ง, บอบบางเกินไป")

ย่อหน้า 2: การอภิเษกสมรส

นอกจากความสามารถพิเศษในศิลปะการต่อสู้แล้ว ไม่นานหลังจากการแสดงความสามารถนี้ เจ้าชายสิทธัตถะได้อภิเษกสมรสกับ พระนางยโสธรา (Yasodhara) ซึ่งเป็นพระญาติชั้นที่หนึ่งของพระองค์ และเป็นหญิงสาวผู้เลอโฉม พระนางยโสธราเป็นธิดาของสุปปพุทธะ (Suppabuddha) ผู้เป็นพระอนุชาของพระนางมายา (พระมารดาของเจ้าชายสิทธัตถะ)

สุปปพุทธะได้สืบทอดตำแหน่งราชาแห่งชาวโกลิยะต่อจากบิดา และมีคำบรรยายบางส่วนกล่าวว่า การแสดงความสามารถทางการต่อสู้ครั้งนี้ไม่ได้จัดขึ้นเพื่อสร้างความประทับใจให้แก่ชาวศากยะเท่านั้น แต่เพื่อสร้างความประทับใจให้แก่สุปปพุทธะ ถึงความเหมาะสมของเจ้าชายสิทธัตถะในฐานะบุตรเขยด้วย

ย่อหน้า 3: คำพรรณนาถึงพระนางยโสธรา

พระนางยโสธราถูกพรรณนาว่าเป็น "สง่างามราวราชินีแห่งสรวงสวรรค์, มั่นคง, ราวเรียงตลอดวันและคืน, เต็มไปด้วยศักดิ์ศรีที่ยิ่งใหญ่และความสง่างามที่เหนือกว่า" อย่างไรก็ตาม มีบันทึกไว้เพียงเล็กน้อย... (เนื้อหาถูกตัดไป)

ประเด็นที่น่าสนใจ:

บทนี้แสดงให้เห็นถึงความขัดแย้งระหว่าง เรื่องราวตามตำนาน (Legends) ที่พรรณนาถึงเจ้าชายสิทธัตถะ ในฐานะนักรบผู้ทรงพลังที่สมบูรณ์แบบ กับ คำตรัสของพระพุทธเจ้าเอง ที่กล่าวถึงตนเองว่าเป็นคน "บอบบาง" ในวัยเยาว์

พระพุทธเจ้า

(ต่อจากหน้าที่แล้ว) ...ที่เขียนถึงชีวิตสมรสของเจ้าชายสิทธัตถะและพระนางยโสธรา

มีช่วงว่างถึงสิบสามปีในชีวิตประวัติของพระพุทธเจ้า จนกระทั่งพระองค์มีพระชนมายุได้ยี่สิบเก้าพรรษา เว้นแต่ข้อความที่ปรากฏในอรรถกถา (คำอธิบาย) บทหนึ่งที่ว่า พระเจ้าสุทโธทนะทรงตระหนักถึงคำทำนายของนักบวชผู้หยั่งรู้ตลอดเวลา จึงพยายามให้แน่ใจว่า ตลอดช่วงปีเหล่านั้นเจ้าชายสิทธัตถะจะไม่เสด็จออกไปไกลจากบ้าน และควรอยู่ท่ามกลางพระราชวังที่สร้างขึ้นอย่างหรูหราพร้อมด้วยความสำราญต่างๆ

ในพระราชวังสามแห่งที่พระเจ้าสุทโธทนะสร้างขึ้นสำหรับพระโอรส—แห่งหนึ่งสำหรับแต่ละฤดู คือ ฤดูร้อน ฤดูหนาว และฤดูฝน—พระพุทธเจ้าในอนาคตทรงได้ยิน "ดนตรีอันไพเราะของเหล่านางก้านลหุณฺธิ" อยู่ตลอดเวลา ซึ่งเล่นรำมะนาขอบทองคำและเต้นร่าอย่างสง่างามราวกับเหล่านางอัปสร พวกนางให้ความสำคัญแก่พระองค์ด้วยคำพูดอ่อนหวาน เสียงเรียกสั้นๆ การเยื้องกรายอย่างยั่ววน และการจ้องมองที่ดึงดูดใจ มีการกล่าวกันว่า พระองค์ "ทรงกลายเป็นเชลยของสตรีเหล่านี้ผู้เชี่ยวชาญในความพึงพอใจทางประสาทสัมผัสและไม่รู้จักเหน็ดเหนื่อยในความสุขทางเพศ" แต่ก็มีกรกล่าวไว้เช่นกัน—และความหมายก็ชัดเจน—ว่าพระชายาของพระองค์คือพระนางยโสธรานั้นทรงเป็น "ราชินี" ของพระองค์

ตำนานเล่าว่า ในที่สุดเหล่าทวยเทพก็ตัดสินใจว่าถึงเวลาแล้วที่จะต้องปลุกพระองค์ให้ตื่นจากชีวิตที่เต็มไปด้วยความหรูหราฟุ่มเฟือย และส่งพระองค์ออกไปสู่โลกภายนอก เพื่อที่พระองค์จะได้ทอดพระเนตรเห็นความจริงอันโหดร้ายของมัน ตำนานยังกล่าวอีกว่า เหล่านักร้องเพลงหญิงได้ขับกล่อมพระองค์บ่อยครั้งด้วยเรื่องราวเกี่ยวกับความงามของทุ่งนาและป่าไม้ และทัศนียภาพอันน่ารื่นรมย์ที่พระองค์จะได้เห็นในโลกภายนอก จนในที่สุดพระองค์ก็ตัดสินใจที่จะเสด็จออกไปและทอดพระเนตรด้วยพระองค์เอง

บทที่แปด

เทวทูตสี่

เมื่อพระชนมายุได้ยี่สิบเก้าพรรษา เจ้าชายสิทธัตถะโคตมะก็ได้เสด็จออกไปข้างนอกเป็นครั้งแรก ในฐานะผู้ใหญ่ สูโลกภายนอก

พระองค์มีรับสั่งให้ฉันทะ ซึ่งเป็นสารถีและคนดูแลม้า เทียมรถม้า—และพระองค์ทรงหลบหนีทหารยามที่พระเจ้าสุทโธทนะตั้งไว้ได้หรือไม่ หรือว่าพวกเขาได้รับการปล่อยตัวแล้วในเวลานั้น?—พระองค์เสด็จโดยรถม้าไปยังอุทยานไกล์เคียง ซึ่งเทียมด้วยม้าขาวสี่ตัว "ขาวดุจกลีบดอกบัว"

ข้างถนนนั้น พระองค์ทอดพระเนตรเห็นชายชราที่เหี่ยวล้าจากความชรา ผมหงอกกลายเป็นสีเทา หลังของเขาโก่งพินของเขาคหัก เขาสนับสนุนตนเองด้วยไม้เท้า และเขากำลังสั่น

เจ้าชายสิทธัตถะไม่เคยทอดพระเนตรเห็นภาพเช่นนี้มาก่อน จึงตรัสถามฉันทะว่า ธรรมชาติของมนุษย์เช่นนี้เป็นอย่างไร ฉันทะอธิบายถึงความชราและโรคร้ายไข้เจ็บที่มาพร้อมกับมัน ทำให้เจ้าชายสิทธัตถะรู้สึกตกใจและเสียพระทัยมาก จนพระองค์มีรับสั่งให้ฉันทะหันรถม้ากลับและกลับไปยังพระราชวัง

พระองค์ตรัสว่า "ฉันทะหาความสุขในการอยู่ในสวนได้อย่างไร ในเมื่อฉันได้เห็นความชราและผลกระทบของมันต่อความงามและพละกำลัง? มนุษย์จะทนความชราได้อย่างไร?"

เมื่อพระเจ้าสุทโธทนะทรงทราบถึงการกลับมาของเจ้าชายสิทธัตถะ ทรงตรัสถามฉันทะว่าเกิดอะไรขึ้น และเมื่อทรงได้ยินคำตอบของสารถี พระองค์ตรัสว่า ฉันทะกำลังทำลายแผนการของพระองค์โดยการพาเจ้าชายสิทธัตถะออกไปสู่โลกภายนอก พระองค์มีรับสั่งให้นางงามารำถวายพระโอรส โดยทรงคิดว่าความสุขทางประสาทสัมผัสและสิ่งอำนวยความสะดวก

พระพุทธเจ้า

...จะขบไล่ความคิดที่เจ้าชายสิทธัตถะจะละทิ้งโลก ซึ่งเป็นเหตุการณ์ที่นักบวชผู้หยั่งรู้ได้ทำนายไว้ว่า ในที่สุดจะขัดขวางพระองค์จากการเป็นกษัตริย์ เป็นจักรพรรดิผู้ครอบครองโลก

แต่เมื่อเจ้าชายสิทธัตถะเสด็จกลับไปยังพระราชวัง พระองค์ก็ทรงครุ่นคิดถึงความคิดที่ว่าพระองค์ไม่แยแสต่อความหรูหราและความสำราญต่างๆ และพระองค์จึงตัดสินใจที่เสด็จออกไปข้างนอกเป็นครั้งที่สอง

ในครั้งนี้ เจ้าชายสิทธัตถะได้ทอดพระเนตรเห็นเป็นครั้งแรก คือ คนป่วย ซึ่งมีร่างกายที่เต็มไปด้วยโรค เมื่อฉันนะอธิบายถึงความเจ็บป่วยและโรคภัยไข้เจ็บแก่พระองค์ เจ้าชายสิทธัตถะก็ทรงตกพระทัย พระองค์ทรงสงสัยว่ามนุษย์จะร่ำเริงอยู่ได้อย่างไร ภายใต้ภัยคุกคามของโรคภัยไข้เจ็บอย่างต่อเนื่อง? พระองค์มีรับสั่งให้ฉันนะกลับไปทูลพระราชวังอีกครั้ง และเมื่อพระองค์อยู่ในห้องบรรทม พระองค์ทรงคิดว่า: "เมื่อฉันได้เรียนรู้ถึงอันตรายของการเจ็บป่วยแล้ว หัวใจของฉันก็ได้รับการตอบรับด้วยความสุข และดูเหมือนว่าจะหายไปในตัวมันเอง"

กระนั้น เป็นครั้งที่สามที่เจ้าชายสิทธัตถะมีรับสั่งให้ฉันนะเตรียมม้าและพาพระองค์ออกไปสู่โลกภายนอก และในครั้งนี้พระองค์ทอดพระเนตรเห็น ศพ ฉันนะอธิบายความหมายของความตายและชะตากรรมของสรรพสัตว์ทั้งมวล—เป็นอีกหนึ่งการเปิดเผยที่น่าตกใจแก่เจ้าชายสิทธัตถะ: ที่ว่าความพินาศที่กำลังจะเกิดขึ้นกำลังรอคอยทุกผู้ทุกนาม

ในครั้งนี้ ขณะเสด็จกลับพระราชวัง เจ้าชายสิทธัตถะไม่เพียงแต่ไม่แยแสต่อความหรูหราฟุ่มเฟือยและการยั่วยวนทางประสาทสัมผัสของเหล่าสตรีที่คอยปรนนิบัติพระองค์เท่านั้น แต่พระองค์ทรงรู้สึกรังเกียจมากจนพระองค์ทรงปลีกตัวออกไปอยู่ตามลำพัง

เป็นครั้งที่สี่ที่เจ้าชายสิทธัตถะและฉันนะเสด็จออกจากพระราชวัง และพระองค์ทอดพระเนตรเห็น นักบวชผู้ถือศีล (นักบวชขงทาน) ซึ่งเป็นพระพรหมณ์ ฉันนะอธิบายว่าชายผู้นี้เป็นนักพรต (ผู้ปลีกวิเวก) ผู้ที่—เช่นเดียวกับคนจำนวนมากในยุคนั้น—ได้ละทิ้งโลกและใช้ชีวิตอย่างไม่มีบ้านเพื่อแสวงหาความรอด

พระพุทธเจ้าในอนาคตกาล... (ข้อความขาดหายไป)

บทแปล: สิ่งที่ได้พบเห็น (The Four Passing Sights)

การตัดสินใจครั้งสำคัญ

นักเขียนชีวประวัติโบราณบางท่านได้เขียนไว้ว่า สิ่งที่ได้พบเห็น (The Four Passing Sights) เป็นสิ่งที่เหล่าทวยเทพสร้างขึ้นเพื่อปลูกให้เจ้าชายสิทธัตถะตระหนักถึงโชคชะตาของพระองค์ ส่วนนักเขียนท่านอื่นๆ ก็กล่าวว่า ชายชรา, คนป่วย, ศพ, และนักบวช ได้ปรากฏกายให้เจ้าชายสิทธัตถะและนายฉันทะเห็นด้วยตนเอง

อย่างไรก็ตาม นักประวัติศาสตร์และนักวิชาการบางท่านมองว่าเรื่องราวของสิ่งที่ได้พบเห็นนั้นเป็นความพยายามของเหล่าผู้ศรัทธาที่เกิดขึ้นหลายศตวรรษหลังจากการปรินิพพานของพระพุทธเจ้า เพื่อที่จะเสริมเหตุการณ์ทางโลกให้ดูเป็นเรื่องเหนือโลก (Supramundane) ดังเช่นที่เคยเกิดขึ้นเสมอมา เมื่อผู้คนเขียนเรื่องราวเกี่ยวกับทวยเทพที่พวกเขาบูชา, วิบุรุษที่พวกเขานับถือ, และบุคคลทางศาสนาที่พวกเขายกย่อง

ตามที่พวกเหตุผลนิยม (Rationalists) จะให้ความเห็นไว้ สิทธัตถะโคตมะ ผู้จะเป็นพระพุทธเจ้านั้น สันนิษฐานได้ว่าทรงมีธรรมชาติที่อ่อนไหว, มีจิตใจที่ใคร่ครวญ, และมีสติปัญญาที่ล้ำเลิศ เมื่อถึงพระชนมายุ 29 พรรษา พระองค์ต้องได้ทรงประจักษ์ถึง ความชรา, ความเจ็บป่วย, และความตาย อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ แม้ว่าพระบิดาจะพยายามปกป้องพระองค์เพียงใดก็ตาม และพระองค์ต้องทรงรู้สึกเป็นทุกข์อย่างยิ่งจากความทุกข์ยากสากลเหล่านี้ จนกระทั่งทรงตัดสินใจแน่วแน่ที่จะค้นหาสาเหตุและวิธีแก้ไขมัน

ไม่ว่าจะด้วยแรงจูงใจจากสิ่งที่ได้พบเห็น หรือด้วยความอ่อนไหวต่อความทุกข์ยากของมวลมนุษย — สิทธัตถะโคตมะก็ทรงเลือกที่จะ สละชีวิตทางโลก ทรงทิ้งโลกที่เต็มไปด้วยความหรรษา, ทรงละทิ้งมรดก และการขึ้นครองราชย์ของเผ่าศากยะในเวลาอันใกล้นี้ โดยทรงจากทั้งพระชายาและพระโอรสที่เพิ่งประสูติมาได้ไม่นาน

พระองค์เสด็จออกไปเพื่อแสวงหาความรู้และความจริง

บทแปล: บทที่เก้า — การแสวงหาสัจธรรม (The Search For Truth)

ตำราอรรถกถา (Commentaries) บางเล่มกล่าวว่า เจ้าชายสิทธัตถะทรงเสด็จออกผนวชในคืนเดียวกับที่ พระโอรสประสูติเลย บางเล่มก็ว่าหลังจากนั้นเจ็ดวัน แต่อย่างไรก็ตาม ทุกตำราต่างเห็นพ้องต้องกันว่า เมื่อ ทรงได้รับการแจ้งข่าวการประสูติของพระโอรส พระองค์ตรัสว่าพระกุมารผู้นี้คือ ราहुล อันหมายถึง เครื่องผูกพัน (a fetter) และพระกุมารน้อยนี้ก็ได้รับพระนามว่า ราहुล

สิ่งที่ไม่ควรตีความก็คือ การเสด็จออกผนวชนี้ไม่ได้หมายความว่าเจ้าชายสิทธัตถะไม่ทรงรักพระโอรสหรือ พระชายา แต่เป็นเพราะพระองค์ทรงถูกบีบบังคับให้ต้องดำเนินตามโชคชะตาของการเป็นพระพุทธรเจ้าใน อนาคต และเพื่อการนี้ พระองค์จึงต้องทรงละทิ้งเครื่องผูกพันทั้งปวง, อุปสรรคทั้งปวง, และความยึดมั่นถือ มั่นทั้งปวง และต้องทรงจากบ้านและครอบครัวไปในฐานะของ บรรพชิต (Brahman monks) ซึ่งเป็นวิถี ปฏิบัติของนักบวชมาโดยตลอด (คือการมีชีวิตที่ไม่มีบ้านเรือนเป็นของตนเอง)

ในคืนที่เสด็จออกผนวชนั้น พระองค์ทรงเสด็จเข้าไปในห้องบรรทมของพระนางยโสธรา ทรงเห็นพระนาง นอนหลับอยู่โดยมีพระหัตถ์วางอยู่บนศีรษะของพระโอรสวัยทารก ถึงแม้ว่าพระองค์จะทรงปรารถนาอย่าง ยิ่งที่จะยกพระหัตถ์ขึ้น เพื่อที่จะได้ทอดพระเนตรใบหน้าของพระโอรสอันเป็นที่รัก แต่พระองค์ก็จำต้อง จากไปโดยไม่ทำเช่นนั้น เพื่อมิให้พระชายาและพระโอรสตื่นขึ้นมา และทำให้พระองค์ถูกทัดทานไม่ให้ ออกไปได้

จากนั้น พระองค์ทรงเรียกนายฉันทะ และบัญชาให้เขาเตรียม กัณทกะ ม้าทรงตัวโปรดของพระองค์ ดำเนินอันน่าอัศจรรย์แล้วว่า พวกเหล่าทวยเทพได้เข้ามาประคองเท้าของม้ากัณทกะไว้ด้วยมือของพวกเขา เพื่อป้องกันไม่ให้มีเสียงกระทบพื้นดิน ซึ่งอาจทำให้...

บทแปล: การแสวงหาสัจธรรม (ต่อ)

...เพื่อมิให้พวกเขาก่อวนผู้คนในวังให้ตื่นขึ้นมา อย่างไรก็ตาม มาร ผู้ชั่วร้าย ก็ปรากฏตัวขึ้น และพยายามหลอมนำให้เจ้าชายผู้จะเป็นพระพุทธเจ้า (Buddha-to-be) หันกลับไป โดยให้คำมั่นสัญญาว่า ถ้าพระองค์กลับไป มารจะรับประกันให้พระองค์ได้เป็นกษัตริย์ผู้ปกครองจักรวาลได้สำเร็จ นี่เป็นความพยายามครั้งแรกของมารที่จะยับยั้งเจ้าชายสิทธัตถะ และเมื่อมันล้มเหลว มารก็ตัดสินใจที่จะติดตามสิทธัตถะและพยายามอีกครั้งจนกว่าจะสำเร็จ มารเป็นสัญลักษณ์ของความชั่วร้ายทั้งหมดที่รุ่มร่ามนุชย์: ความโลภ (Greed), ความใคร่ (Lust), ความโกรธ (Anger), ความหลง (Passion), ความหลง (Delusion) ซึ่งเป็นสิ่งที่พระโพธิสัตว์ทรงตั้งมั่นที่จะปฏิเสธทั้งหมด

ที่แม่น้ำอนามา (Anoma River) ซึ่งอยู่นอกเขตแดนของแคว้นโกเลียส (Koliyas) สิทธัตถะทรงลงจากหลังม้าและแลกเปลี่ยนเครื่องทรงและเครื่องประดับแบบกษัตริย์กับผ้าเก่า ๆ ของคนเดินทางผ่านไปมา จากนั้นจึงบัญชานายฉันทะให้กลับไปพระราชวังและแจ้งแก่พระบิดาและพระชายาว่าพระองค์ได้เสด็จออกผนวชแล้ว นายฉันทะร้องขอที่จะติดตามนายของเขาไปเพื่อรับใช้ แต่สุดท้ายก็จำใจต้องยินยอมกลับไป เมื่อสิทธัตถะตรัสว่าสมาชิกในครอบครัวของเขาจะกังวลกับการหายไปของนายฉันทะ หากเขาไม่กลับไปแจ้งความจริง

หลังจากจากสิทธัตถะไป ตามตำนานอันน่าอัศจรรย์อีกบทหนึ่ง ม้ากัณฐกะสีขาวยุติก็มองย้อนกลับไปเป็นครั้งสุดท้าย และก็สิ้นใจลงด้วยความตรอมใจในทันที จากนั้นก็ได้ขึ้นสู่สวรรค์ในฐานะเทพองค์หนึ่ง

สิทธัตถะโคตมะ ทรงตัดพระเกศาของพระองค์เอง และกลุ่มพระเกศาที่ถูกตัดนั้นก็ไม่ได้ตกลงสู่พื้นดิน แต่กลับลอยขึ้นสู่สวรรค์ ซึ่งได้รับการต้อนรับอย่างยินดีจากเหล่าทวยเทพ ผู้ซึ่งรับเอาปาฏิหาริย์นี้ไปเป็นสัญลักษณ์ว่าพวกเขาได้ตระหนักถึงสิทธัตถะในฐานะผู้ที่จะเป็นพระพุทธเจ้าแล้ว

หลังจากนั้น พระองค์ได้เสด็จไปเล่าเรื่องราวของพระองค์ในพระธรรมเทศนาบทหนึ่ง — ทรงเสด็จไปยังอาฬารดาบส (Alara Kalama) ซึ่งเป็นดาบสพราหมณ์ผู้มีชื่อเสียง และเป็นอาจารย์ที่อาศัยอยู่ในเมืองราชคฤห์ (Rajgir) เพื่อแสวงหาคำสั่งสอนและแนวทางทางจิตวิญญาณ คำสอนของอาฬารดาบสนั้นไม่ได้นำไปสู่ "ความเบื่อหน่าย, การไม่มีกิเลส..." (Aversion, absence of...)

บทแปล: พระพุทธเจ้า (THE BUDDHA) (ต่อ)

...ความหลง, ความดับสิ้น, ความสงบ, ความรู้ที่สูงขึ้น, หรือ พระนิพพาน (nirvana)" คำสอนของอาหารดาบสตั้งอยู่บนความเชื่อใน อาตมัน (atman) ซึ่งเป็นวิญญาณนิรันดร์ที่ปราศจากอาตมันนี้ย่อมไม่มีทางรอดพ้นได้

สิ่งนี้ไม่ใช่ที่ประจักษ์แก่พระโพธิสัตว์ว่าเป็นสัจธรรม ดังนั้น พระองค์จึงจากอาหารดาบสไป และเสด็จไปหาดาบสพราหมณ์ผู้มีชื่อเสียงอีกท่านหนึ่ง คือ อุททกดาบส (Udraka Ramaputra)

อุททกดาบสได้อธิบายเกี่ยวกับผลของ กรรม และการเวียนว่ายตายเกิดของวิญญาณ ถึงแม้ว่าสิทธิทัศนะจะทรงเชื่อมั่นในหลักการของกรรม แต่พระองค์ก็ยังทรงตั้งคำถามถึงการมีอยู่ของวิญญาณนิรันดร์และการเวียนว่ายตายเกิดของวิญญาณนั้น อย่างไรก็ตาม จากการศึกษาของพระองค์กับอุททกดาบส เช่นเดียวกับการศึกษากับอาหารดาบส พระองค์ได้ซึมซับความรู้ที่สำคัญเกี่ยวกับความเชื่อของพราหมณ์-พระเวท ซึ่งบางส่วนถูกนำไปใช้ในการสอนของพระองค์ในภายหลัง

พระองค์ทรงรู้สึกได้ถึงแม้ดาบสทั้งสองจะสอนทุกสิ่งที่พวกเขารู้และเชื่อ แต่คำถามสำคัญหลายข้อของพระองค์ยังไม่ได้รับคำตอบ โดยเฉพาะอย่างยิ่งคำถามเกี่ยวกับความทุกข์ ว่ามันเกิดขึ้นได้อย่างไร และจะกำจัดมันได้อย่างไร

ดังนั้น พระองค์จึงตัดสินใจที่จะแสวงหาสัจธรรมต่อไปในที่อื่น

ในป่าอูรุเวลา (Uruvela) ใกล้กับพุทธคยาในปัจจุบัน พระองค์ได้พบกับ ดาบส 5 รูป ซึ่งเป็นนักพรตที่กำลังควบคุมประสาทสัมผัสของตนเอง และปฏิบัติ อุตตกิลมถานุโยค (การทรมานตน) อย่างเข้มงวด

เป็นเวลาหกปีต่อจากนั้น พระองค์ทรงบำเพ็ญทุกรกิริยา (mortification) ร่วมกับดาบสทั้งห้าท่าน (ซึ่งคือ ปัญจวัคคีย์) และได้ทรงทำ ทุกรกิริยาที่รุนแรงที่สุด พระองค์เสวยพระกระยาหารเพียงเล็กน้อย จนพระวรกายผ่ายผอม และเมื่อพระองค์วางพระหัตถ์ลงบนพระนาภี (ท้อง) พระองค์ก็สามารถคลำกระดูกสันหลังของพระองค์ได้... (จบเนื้อหา)

เนื้อหาในตอนนี้เป็นจุดเปลี่ยนสำคัญก่อนที่เจ้าชายสิทธัตถะจะทรงตรัสรู้ครับ เพราะหลังจากบำเพ็ญทุกรกิริยาอย่างหนักจนเกือบสิ้นพระชนม์ พระองค์จะทรงค้นพบ มัชฌิมาปฏิปทา หรือทางสายกลาง

บทแปล: การแสวงหาสัจธรรม (ต่อ)

...เมื่อวางมือบนหน้าท้อง พระองค์ก็คลำถูกกระดูกสันหลัง พระองค์ทรงฝึกหัดการหายใจจนเกือบขาดใจตาย พระองค์พยายามทุกวิถีทางที่จะทำให้ร่างกายที่กักขังพระองค์ไว้ (พระโพธิสัตว์ที่ซุบผอมตามที่เห็นในรูปปั้นนั้น เป็นภาพสะท้อนของการทรมานตนเองอย่างเข้มงวดของพระองค์)

อยู่มาวันหนึ่ง หลังจากทรงอาบน้ำในแม่น้ำ พระองค์ก็ทรงอ่อนแรงมากจนแทบจะยืนขึ้นจากน้ำไม่ได้ เมื่อทรงคว่ำก้นไม้ที่ยื่นออกมาได้แล้ว ก็ทรงดึงตัวเองขึ้นมายืนได้ ทรงเซซังไปที่ริมตลิ่งใต้ต้นไม้ไทรต้นหนึ่ง แล้วก็ทรงสลบไป ทรงใกล้จะสิ้นชีวิตแล้ว พระมารดาของพระองค์ได้เสด็จลงมาจากสวรรค์เพื่อมาปลอบโยนพระองค์ และทรงสัญญาว่าพระองค์จะไม่สิ้นชีวิต แต่จะมีชีวิตอยู่เพื่อเป็นพระพุทธรเจ้า

สิทธัตถะทรงตระหนักแล้วว่า การทรมานตนอย่างเข้มงวดนั้นไม่ใช่ทางแห่งความจริง แต่เป็นทางสู่ความตาย ซึ่งจะนำไปสู่การยุติความเพียรพยายามเพื่อการตรัสรู้ก่อนเวลาอันควร ดังนั้น พระองค์จึงทรงตัดสินใจที่จะกลับมาบำรุงเลี้ยงร่างกายอีกครั้ง และเมื่อพระองค์ประกาศการตัดสินใจนี้ ดาบสทั้งหลายรูปก็ไม่ยอมรับและทอดทิ้งพระองค์ไป

และเรื่องราวก็ดำเนินต่อไปว่า ต้นไม้ไทรต้นนี้เอง ที่พระโพธิสัตว์ทรงสลบไปและได้ทรงละทิ้งการบำเพ็ญทุกรกิริยา — เป็นต้นเดียวกับที่เด็กสาวคนหนึ่งชื่อ สุชาดา (Sujata) เคยอธิษฐานไว้ก่อนหน้านี้ว่าเธอขอให้มียุบตรชาย เมื่อบุตรชายของเธอคลอดแล้ว นางสุชาดาจึงส่งคนใช้ชื่อ ปุณณา (Punna) ไปจัดเตรียมสถานที่ใต้โคนต้นไม้ไทรเพื่อถวายเครื่องบูชาขอบคุณ ปุณณาได้เห็นสิทธัตถะประทับนั่งพิงต้นไม้ และคิดว่าพระองค์คือเทวดาที่สิงสถิตอยู่ในต้นไม้ลงมาสู่โลก เมื่อเธอกลับไปรายงานเรื่องนี้แก่นายหญิงของเธอ นางสุชาดาจึงเตรียม ข้าวมธุปายาส (rice-milk) อย่างดีใส่ชามทองคำมาถวายแก่สิทธัตถะด้วยตนเอง ขณะที่นางถวาย นางได้กล่าวอวยพรว่า “ขอให้ท่านบรรลุถึงสิ่งที่ท่านปรารถนาเถิด”

สิทธัตถะทรงเสวยข้าวมธุปายาส ณ ริมฝั่งแม่น้ำ และในคืนนั้นเอง พระองค์ก็ได้ทรงเห็นความฝันอันเป็นมงคล ซึ่งเป็นความฝันที่เกิดขึ้น ณ ขอบเหว...

เนื้อหาในตอนนี้อธิบายถึงการรับข้าวมธุปายาสจากนางสุชาดา ซึ่งเป็นสัญญาณว่าพระองค์ทรงพร้อมสำหรับการตรัสรู้แล้วครับ

บทแปล: พระพุทธเจ้า (THE BUDDHA) (ต่อ)

...ของการจะได้เป็นพระพุทธเจ้าแล้ว พระองค์ทรงวางขามลงในกระแสน้ำในแม่น้ำ พร้อมกับทรงอธิษฐานในพระทัยว่า: "หากขามนี้ลอยทวนน้ำขึ้นไป แทนที่จะลอยตามน้ำลงไป นั่นจะเป็นสัญญาณว่าความฝันเป็นจริง และเราจะได้เป็นพระพุทธเจ้าอย่างแน่นอน"

ขามนั้นได้ลอยออกไปกลางกระแสน้ำ และแล้ว แม้จะมีกระแสน้ำไหลเชี่ยวลงสู่เบื้องล่าง แต่มันก็ลอยทวนน้ำขึ้นไป

นั่นคือสัญญาณที่ได้รับการประทานให้แล้ว

เนื้อหาในตอนนี้จะบ่งชี้ว่าการได้รับสัญญาณที่ยืนยันว่าพระองค์จะได้ตรัสรู้เป็นพระพุทธเจ้าแน่นอนครับ

บทแปล: พระพุทธเจ้า (THE BUDDHA) (ต่อ)

...ซึ่งถูกเล่าขานในตำนานทางพุทธศาสนา และรูปปั้นนาคในรูปแบบต่าง ๆ ก็สามารถพบเห็นได้ตามวัดพุทธ รวมถึงในภาพวาดและงานประติมากรรมต่าง ๆ ด้วย)

ตำนานที่โด่งดังที่สุดคือเรื่องราวเกี่ยวกับการปรากฏตัวอีกครั้งของ มาร ผู้ชั่วร้าย ซึ่งเข้ามาหาพระโพธิสัตว์ในโอกาสขณะที่ประทับอยู่ใต้ต้นโพธิ์ และเรียกพลังทั้งหมดของมันมาเพื่อขัดขวางไม่ให้สิทธัตถะโคตมะบรรลุการตรัสรู้ หากโคตมะตรัสรู้ได้สำเร็จ พระองค์ก็จะเอาชนะความชั่วร้ายและหนีไปจากอาณาเขตของมารได้ มารจึงระดมกองกำลังที่มาในรูปของพายุหมุน, พายุฝน, หินร้อน, ถ่านที่ลุกเป็นไฟ, ทราย และโคลน แต่เมื่อกองกำลังเหล่านี้เข้ามาใกล้โคตมะ พลังอำนาจของมันก็สูญสลายและหมดไปโดยไร้ผล

ต่อมา มารได้เรียกกองกำลังอื่น ๆ เพื่อโจมตีโคตมะด้วยหอก, ธนู, กระบอง และอาวุธอื่น ๆ แต่สิ่งเหล่านี้ไม่เพียงแต่ตกลงบนพื้นโดยไม่ทำอันตรายที่พระบาทของโคตมะเท่านั้น แต่ยังกลายร่างเป็นดอกไม้หอมอย่างน่าอัศจรรย์อีกด้วย

มารและกิเลสทั้งหลายก็ได้ส่งลูกสาวของตน ซึ่งได้แก่ ตัณหา (Desire), อคติ (Discontent), และราคะ (Passion) มาพร้อมกับเหล่านางรำเพื่อเบี่ยงเบนความสนใจของโคตมะ แต่ก็ไร้ผล

และจากนั้น พระองค์ก็ได้ ทรงจรดปลายนิ้วลงบนพื้นดิน ต่อกับมาร เพื่อขอให้โลกเป็นพยานถึงการต่อสู้ อันชอบธรรมของพระองค์เพื่อการตรัสรู้ โลกได้ตอบรับด้วยเสียงคำรามที่น่าสะพรึงกลัว และ พระแม่ธรณี (earth goddess) ก็ได้บิดเกลียวผมที่มียาวอยู่จนเกิดเป็นกระแสน้ำที่กวาดกองกำลังทั้งหมดของมารออกไป ซึ่งส่งผลให้มารต้องล่าถอยไปพร้อมกับความพ่ายแพ้

มีคำอธิบายหลายรูปแบบเกี่ยวกับการต่อสู้ของพระโพธิสัตว์ในอนาคตกัปกับมาร และสิ่งเหล่านี้ถูกตีความในเชิงสัญลักษณ์ โดยแสดงถึงการต่อสู้ของโคตมะเพื่อเอาชนะเครื่องผูกพันและกิเลสต่าง ๆ ที่ทำให้มนุษย์เป็นเรื่องราวที่จะบรรลุการตรัสรู้

ใน "ยามที่สี่" ของคืนนั้น ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่รุ่งอรุณกำลังจะมาเยือน — ในวันเพ็ญเดือนวิสาขะ (Visakha) ซึ่งเป็นวันเดียวกับที่พระองค์ประสูติ — โคตมะได้บรรลุการตรัสรู้โดยสมบูรณ์

เนื้อหาในตอนนี้อธิบายถึงการตรัสรู้ของพระพุทธเจ้าครับ ซึ่งถือเป็นจุดสิ้นสุดของการแสวงหาสัจธรรมของเจ้าชายสิทธัตถะครับ

บทแปล: สัจธรรมที่ถูกค้นพบ (THE TRUTH DISCOVERED)

ในการตรัสรู้ พระองค์ทรงบรรลุถึงสภาวะแห่งความรู้สูงสุด นั่นคือ ความเป็นพระพุทธเจ้า (Buddhahood) แผ่นดินไหวสะเทือนคล้ายกับการตื่นรู้ ทวยเทพปรากฏในสวรรค์เพื่อเป็นพยาน เหตุการณ์ฟ้าร้องก็ก้องกัมปนาท ดอกไม้และดอกบัวโปรยปรายลงมาจากท้องฟ้าสู่พื้นดินโดยรอบพระพุทธเจ้า

ต่อมา พระพุทธเจ้าได้ทรงกล่าวไว้ในพระธรรมเทศนาบทหนึ่งว่า ณ ช่วงเวลาที่พระองค์หลุดพ้นจากกิเลสทั้งปวง ความรู้ได้บังเกิดขึ้นแก่พระองค์ ทำให้ตระหนักว่าการเวียนว่ายตายเกิดได้สิ้นสุดลงแล้วสำหรับพระองค์ อวิชชา (ความไม่รู้) ได้ถูกขจัดออกไปแล้ว ความรู้ได้บังเกิดขึ้น ความมืดได้ถูกขจัดออกไปแล้ว แสงสว่างได้บังเกิดขึ้น และในพระธรรมเทศนาบทเดียวกันนั้น พระองค์ตรัสว่าการตรัสรู้ได้มาถึงผู้ที่ตื่นตัว, มีความเพียร และมีความแน่วแน่ในธรรมะของตนในลักษณะเดียวกันนี้

มารได้พยายามครั้งสุดท้าย มันทูลพระพุทธเจ้าว่า การเผยแผ่พระธรรมแก่มนุษยชาติเป็นสิ่งไร้ประโยชน์ เพราะความจริงนั้นลึกซึ้งเกินกว่าที่มนุษย์จะเข้าใจได้ พระพุทธเจ้าทรงโต้แย้งว่า พระองค์ได้บรรลุถึง พระนิพพาน (nirvana) แล้ว เหตุใดจึงไม่รับและปลื้มใจไปกับเสีย? พระพุทธเจ้าตรัสตอบว่า "ยังมีบางคนที่ จะเข้าใจ" และมารก็ได้จากไป โดยไม่ปรากฏตัวอีกจนกระทั่งสามเดือนก่อนที่พระพุทธเจ้าจะเสด็จดับขันธปรินิพพาน

โดยตำนานนี้ เราควรเข้าใจว่า การต่อสู้ของพระพุทธเจ้าในห้วงเวลาสำคัญของชีวิตนี้ แท้จริงแล้วคือการต่อสู้กับมโนธรรมของพระองค์เอง หลังจากที่พระองค์บรรลุการตรัสรู้ที่สมบูรณ์แล้ว พระองค์ได้ขจัด ทุกข์ (dukkha) ออกจากพระองค์เองแล้ว พระองค์จะไม่มีวันต้องกลับเข้าสู่ สังสารวัฏ (samsara) อีกต่อไป ซึ่งหมายถึงวงจรแห่งการเกิด, การตาย, และการเกิดใหม่ที่ไม่มีที่สิ้นสุดและไร้ผล เหตุใดจึงต้องพยายามเทศนาความจริงที่พระองค์ค้นพบแก่มนุษยชาติ? เหตุใดต้องทำให้พระองค์ต้องเผชิญกับความท้อแท้และความ ผิดหวังจากการกระทำเช่นนั้น?

แต่กระนั้น การโต้แย้งเหล่านี้ก็ไม่อาจมีชัยเหนือพระองค์ได้ ในฐานะพระพุทธเจ้า พระองค์จะทรงไม่หันหลังให้กับความทุกข์และความเศร้าโศกของมนุษย์ที่ยังไม่รู้แจ้ง ซึ่งยังคงต้องทนทุกข์ทรมานอยู่ไม่สิ้นสุด

นี่คือการตัดสินใจครั้งยิ่งใหญ่ของพระพุทธเจ้าในการเริ่มเผยแผ่พระธรรมครับ หากคุณมีเนื้อหาต่อไป เกี่ยวกับการเทศนาครั้งแรก หรือมีคำถามเกี่ยวกับพุทธประวัติส่วนนี้ บอกผมได้เลยนะครับ!

.....